

Fullersta Fastighets Forum 3

Viktig
information!

MEDLEMSINFORMATION FRÅN FULLERSTA FASTIGHETSÄGAREFÖRENING • SEPT 2018

Krisberedskap *– hur nödvändigt är det?*

*S*yftet med artikeln är att informera läsarna av FFF-Forum om pågående krisberedskapsaktiviteter som drivs av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och Huddinge kommun. MSB's uppgift är att utveckla samhällets förmåga att förebygga och hantera olyckor och kriser. Artikeln bygger på material och broschyrer från MSB. Välinformerade och engagerade invånare är en viktig tillgång vid en samhällskris. Därför har MSB startat upplysningsaktiviteter, tillsammans med bland andra kommunerna. Aktiviteterna ska öka kunskapen om hur människor påverkas av och kan förbereda sig för samhällskriser och höjd beredskap, ytterst krig.

Anledning till att aktiviteterna genomförs är det försämrade säkerhetspolitiska läget och den återupptagna planeringen för att hela samhället ska kunna agera vid höjd beredskap och ytterst krig. Därför vill regeringen att informationen om hur befolkningen kan förbereda sig ska bli bättre, både på nationell och lokal

nivå. Krisberedskapskurser som FFF startar 25 september 2018 är en del i detta arbete. I anslutning till 2018 års aktiviteter sände MSB ut ett tryckt informationsmaterial om kriser, höjd beredskap och påverkanskampanjer till samtliga hushåll i landet.

Samverkan

Samverkan är grunden för den svenska krisberedskapen och hanteringen av extra-ordinära händelser. Det gäller samverkan mellan olika myndigheter och kommuner likväl som samverkan mellan företag och frivilligorganisationer. Och inte minst samverkan mellan människor. Eftersom ingen ensam kan avvärja eller hantera en kris.

Vad är en kris?

Ordet kris betyder olika saker för olika människor. Arbetet med krisberedskap omfattar händelser som drabbar stora delar av samhället. En kris hotar grundläggande funktioner

Forts. på sid 4

Ordföranden har ordet

Göran Lande

Det som inte får hända, kan hända – höj beredskapen!

I brevlådorna har vi fått broschyren "Om krisen eller kriget kommer". Den har utformats av MSB på uppdrag av Regeringen. Syftet med informationen är att vi ska bli bättre förberedda på följderna av allvarliga

olyckor, extremt väder, it-attacker eller militära konflikter. Tyngdpunkten i innehållet ligger på hur människors kan förbereda sig för att kunna säkra grundläggande behov, när viktiga funktioner i samhället inte fungerar som vanligt.

Det är ett utmärkt initiativ och uppmaning till höjd beredskap när oss frekvent via tidningar, på SVT och andra mediekkanaler, men man kan inte värja sig från en ökande och obehaglig känsla av osäkerhet i det annars så trygga Sverige.

Därför är det viktigt att vara förberedd för krissituationer när samhället sätts på prov. Krav på detta ställs på var och en av oss, och vi kan bidra till en höjning av beredskapen genom att:

- Delta i krisberedskapskurser som ordnas av FFF och kommunen
- Förbereda en lättillgänglig krislåda med

FULLERSTA FASTIGHETS-ÄGAREFÖRENING

Etablerad 1919
c/o Eira Wirén
Fullerstavägen 35
141 44 Huddinge
Bg 218-0313

E-post:
info@fff-fullersta.se

Årsavgift
100 kronor
Bg 218-0313

Ange OCR-nummer eller namn och mail/adress

FFFs hemsida
www.fff-fullersta.se

Styrelse-förteckning 2018

Ordförande
Göran Lande
Lindängsvägen 3
0705-26 26 18

Vice ordförande
Ekonomiansvarig
Eira Wirén
Fullerstavägen 35
076-024 12 65

Sekreterare
Åsa Toll
Rosstigen 5,
070-168 22 67

Ledamöter
Olle Lundström
Kolonivägen 6
08-774 99 49
Björn Herrmann
Stambanevägen 43
070-756 86 69

Jennifer Sewerin
Stambanevägen 37
072-544 64 04

Johnny Claesson
Fullerstavägen 34
070-557 70 06

Suppleanter
Leif Johansson
Björn Lyckning
Anders Lodin

Revisor
Katja Epple-Pålsson
Ringvägen 50
08-711 63 79

Valberedning
Johnny Claesson

Kommittéer i FFF

Bygg/Trygghetskommittén
Göran Lande
Åsa Toll - sammankallande
Olle Lundström
Johnny Claesson
Leif Johansson
Björn Herrmann
Björn Lyckning

Kommittén för It
Jennifer Severin, sammank.
Anders Lodin

Marknadsföringskommittén
Eira Wirén
Olle Lundström

Redaktionskommittén
Göran Lande, ansv utgivare
Eira Wirén, sammankallande
S.A.M. Reklam, ej styrelsemedl.

Aktivitetskommittén
Jennifer Sewerin
Vakant
Vakant

Inköpskommittén
Eira Wirén

FULLERSTA FASTIGHETS FORUM

Ansv utgivare:
Göran Lande
Utgivningsbevis nr 25315

Organ för Fullersta Fastighetsägareförening
Utgivningsplan: Fyra ordinarie nr per år - mars, juni, sept/okt, dec. Upplaga: cirka 3 000 ex

Redaktion
Göran Lande
Lindängsvägen 3
0705-26 26 18

Produktion
S.A.M. Reklam

Utgivningsplan
Nr 1 mars/april
Nr 2 juni
Nr 3 oktober
Nr 4 december

radio, batterier, mat, hygienartiklar, mm

- Göra en enklare riskanalys och beredskapplaner
- Samverka och samöva med grannarna

Det är extra viktigt med samverkan och samarbete i kristider. Ensamma är vi ganska utsatta och inte alls starka. Men tillsammans är vi det och kan hantera krissituationer bättre. Således är det nödvändigt att lära sig samverka och också samarbeta grannar emellan.

Ett bra sätt att bekanta sig med boende i området är kurstillfällena som organiseras av FFF tillsammans med Huddinge kommun. Dessa kurser instruerar hur och vad man ska göra för att kunna klara av en kris under ca 3 – 7 dagar. Där lär man sig hur man förbereder vatten, mat, varma kläder, belysning, mm.

Det viktigaste, som alla kan bidra med, är att lära känna varandra, lära sig samverka, samarbeta och samöva.

Vi har ju Grannsamverkan mot brott, så varför inte gå ett steg längre och börja öva på samverkan mot krissituationer?

"...ensamma är vi ganska utsatta och inte alls starka. Men tillsammans är vi det och kan hantera krissituationer bättre."

FFF tillsammans med Huddinge kommun anordnar krishanteringskurser under hösten.

200 år av litografien på Litografiska Museet i Huddinge.

2018 är ett jubileumsår för litografien. För 200 år sedan etablerades det första litografiska tryckeriet i Sverige, 20 år efter Alois Senefelders uppfinning. Det första litografiska tryckeri startades på Helgeandsholmen i Stockholm och tryckte noter, porträtt och illustrationer för tidskrifter. Ordet litografi kommer från grekiskans lithos = sten, och ordet graphein = skriva. Med litografi menar vi här en tryckmetod, där en teckning görs i oljekrita på en porös kalksten, och överförs sedan till papper genom tryck i en press. Alois Senefelder publicerade 1818 en bok med beskrivning av den litografiska tryckmetoden.

Litografiska Museet är ett levande arbetslivsmuseum. Det innebär att det är en daglig arbetsplats för tryckare och konstnärer och öppet för besökare som får goda möjligheter att se hur det går till att litografiera. I utställningshallen finns hela tiden nya spännande utställningar med anknytning till litografi. Museet tar emot föreningar, vängrupper och skolor för guidade visningar.

Museet är öppet måndag-torsdag och söndag mellan kl 12:00 och 16:00.

och värden som exempelvis elförsörjningen, naturen, vår hälsa eller vår frihet.

Det kan handla om att väldigt många människor drabbas eller att en händelse får så stora konsekvenser att samhället inte fungerar som det ska.

Extraordinär händelse

Ibland används begreppet "extraordinär händelse". Det är en händelse som avviker från det normala och innebär en allvarlig störning eller en överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner. Aktuellt exempel är omfattande skogsbränder i Sverige under juli 2018.

Extrem väderlek som vi sett flera exempel på de senaste åren kan vara en extraordinär händelse. Juli 2018 hade en medeltemperatur på 22,4 grader vilket är den överlägset varmaste månaden i Stockholm sedan mätningarna startade 1756.

Extraordinära händelser som inträffade tidigare:

- Den stora skogsbranden på ca 14 000 hektar i Västmanland sommaren 2014.
- De långvariga elavbrotten i Småland efter stormen Gudrun 2005.
- Översvämningarna i Arvika 2000.

Extraordinära händelser kan ha olika effekter. Det beror på hur många människor som drabbas och vilka funktioner i samhället som blir lidande. På samma sätt är det med omfattande strömavbrott. Under den kalla årstiden kan elavbrott drabba hårdare än under sommaren.

Lagen om extraordinära händelser, LEH (2006:544), har ändrats 2017 enligt SFS 2017:57, för att klargöra lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Enligt riksdagens beslut föreskrivs i 4 kap, 1 § att kommuner och landsting får på begäran lämna hjälp till andra kommuner och landsting som drabbats av en extraordinär händelse i fredstid. Om hjälp har lämnats har kommunen eller landstinget rätt till skäligen ersättning.

Leva normalt även under hot

För att lindra konsekvenserna av en kris måste kommuner och länsstyrelser, centrala myndigheter, organisationer och näringslivet agera tillsammans. Det handlar om att vi måste kunna fortsätta att leva så normalt som möjligt, även om samhället inte fungerar som vanligt på grund av störningar. Misslyckas de ansvariga med att lindra effekterna av en kris kan allmänheten förlora förtroendet för regering och myndigheter. Det kan i sin tur hota den nationella säkerheten och demokratin.

Ökat beroendet av el och transporter

1921 drabbades Sverige av en isstorm. Ett 4,5 centimeter tjockt lager av is lade sig över stora delar av Mellansverige. Trots detta klarade sig 1921 års Sverige bra, det skulle inte dagens samhälle göra.

Isstormen slog ut stora delar av elnätet men då var vi inte så beroende av elektricitet. År 1921 hotades inte människors vattenförsörjning av elbortfallet och det fanns fotogenlampor och vedspisar. Få människor hade en bil och än färre var beroende av bil för att transportera sig. Däremot kunde extrem väderlek vara ett hot mot jordbruket och därmed faktiskt skapa hungersnöd.

Senare års händelser, till exempel stormen Gudrun i januari 2005, har lärt oss hur beroende vi är av elektricitet och fungerande transporter. Få verksamheter i samhället fungerar utan tillgång till el. Det moderna samhället är sårbart på ett annat sätt än tidigare. Men samhället har också betydligt större resurser och mer kunskap om hur vi ska hantera kriser*.

Viktigt meddelande till allmänheten, VMA

VMA, Viktigt meddelande till allmänheten, är ett varningssystem som används vid olyckor och allvarliga händelser och störningar i viktiga samhällsfunktioner. Varningssystemet innefattar information i

* (Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB).

radio, mobila telefoner och TV, samt i vissa fall utomhusvarningssystemet "Hesa Fredrik". Du kan få VMA i flera olika kanaler:

- Via radio och TV
- Via mobiltelefon från Krisinformation
- Från Krisinformation.se via webb, app och i sociala medier
- Som notis i Sveriges Radios app SR Play

Nås du av ett VMA, så följ de uppmaningar som ges. Följ också händelsen i P4 eller på Krisinformation.se. Ring 113 13 (SOS Alarms informationsnummer), om du har frågor eller vill veta mer.

Utomhusvarning med tyfoner

De högtalare som används av utomhusvarningssystemet vid sändningar av viktigt meddelande kallas för tyfoner och för Hesa Fredrik av allmänheten. Dessa används förutom VMA via radio och TV, vid riktigt allvarliga händelser

Via tyfonerna sänds utomhussignalerna som testas var tredje månad. Utomhusvarningssignalen ljuder ihållande i sju sekunder med fjorton sekunders tystnad under minst två minuter.

Hör du en sådan utomhusvarningssignal ska du:

- Gå inomhus
- Stänga fönster, dörrar och ventilation
- Lyssna på Sveriges Radio P4 för mer information om vad du ska göra.

Sveriges Radio P4 är beredskapskanal med uppdrag att förmedla information från myndigheter under samhällsstörningar och kriser.

Du kan också följa Krisinformation.se

via webb, app i mobila telefonen eller i sociala medier eller SVT för mer information. Utomhussignalen ska alltid följas av ett meddelande i ovan nämnda kanaler. Utomhusvarningssystemet kan också användas för beredskapslarm och flyglarm om Sverige skulle råka i krig.

Om du hör ett tut som du misstänker är Hesa Fredrik så följ information via Sveriges Radio P4, Sveriges Television eller på Krisinformation.se. Tänk på att det finns många olika ljud som kan misstas för att vara en VMA-signal, bland annat vid sprängningar på byggarbetsplatser, från tåg och larm från industrier. (Källa: MSB och SVT). Vid större händelser är det bra att följa utvecklingen genom att lyssna på exempelvis beredskapskanalen Sveriges Radio P4.

Utrymning av ett område

Under höjd beredskap är det regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer som får besluta om utrymning av ett område. Det kan göras om det är nödvändigt för att skydda befolkningen eller att området behövs för viktiga militära åtgärder.

Samlingsplatser

De som behöver transport ska få den hjälpen, liksom de som befinner sig på vårdinrättningar, äldreboenden, fångelser med mera. En myndighet, normalt kommunen, kan upprätta uppsamlingsplatser i eller nära det utrymda området och utrymningsplatser utanför. På utrymningsplatser finns information om händelserna, möjlighet till registrering och, beroende på vad som har hänt, sjukvård eller

möjlighet till att duscha. Det kan upprättas mottagningsplatser där tillfälligt boende kan ordnas åt den som behöver det.

Registrering

Vid en så kallad beordrad utrymning registrerar Polisen namn, kontaktuppgifter och andra upplysningar om dem som utrymts. Det görs på utrymningsplatser eller via polisens telefonnummer 114 14. Registrering sker både för att underlätta myndigheternas arbete med att hjälpa dem som utrymts och för att människor ska kunna få tag i sina anhöriga.

Information när internet och telefoni går ner

När internet eller telefoni drabbas av större störningar informerar det svenska samhället via lokalradion, informationspunkter, flygblad och dörrknackning. Förbered dig genom att kontakta din kommun för att ta reda på hur de hanterar sådana händelser. Mer information om detta kan du få på de krisberedskapskurser som FFF organiserar tillsammans med Huddinge kommun.

Vid händelser som slår ut internet eller telefoni finns ofta uppkoppling i delar av det drabbade området. Under återuppbyggnaden efter en storm kan vissa områden ha internettäckning, medan andra områden saknar det. Därför fortsätter de ansvariga också att informera via internet i händelser. Framför allt sprids informationen från mun till mun. Via beredskapskanalen Sveriges Radio P4 får du information om händelser och störningar och VMA, Viktigt meddelande till allmänheten. Se därför till att du har tillgång till en FM-radio, antingen via bilradio, en radioapparat, eller via FM-radio i din mobiltelefon. Om telefonen fungerar kan du ringa SOS Alarm på telefonnummer 113 13 och få information om större olyckor och kriser.

Förbered dig för telefoni- och internetavbrott

Du kan förbereda dig för tele- och internetavbrott genom att leta information om hur

kommunen hanterar störningar på din kommuns webbplats. Förbered dig genom att ta reda på viktiga telefonnummer eller vart du ska ta dig i kommunen för att få tillgång till dricksvatten, värme, stöd och löpande information om händelsen. Du kan också leta rätt på din brandstation på MSB:s karta över brandstationer i Sverige. Om telefonin går ner där du befinner dig kan du behöva ta dig till en brandstation om du måste ringa 112. Förbered dig även inför händelser som påverkar kommunikation. GPS koordinater för brandstation och Räddningstjänsten nära Fullersta är 59°15'6.0"N 17°57'57.9"E.

Satsning på ökad kunskap om förberedelser för kris är nödvändig. Välinformerade och förberedda invånare är en grund för att samhället ska kunna hantera svåra påfrestningar. På uppdrag av regeringen gör nu MSB därför flera satsningar för att öka privatpersoners kunskap om krisberedskap, höjd beredskap och ytterst krig. FFF, Fullersta fastighetsägareförening medverkar till denna satsning och inbjuder sina medlemmar till krisberedskapskurser som startar 25 september kl. 18:00 på Huddinge kommunalhus, Kommunalvägen 28, Huddinge. Anmälan till kurserna görs med hjälp av ditt/era namn och din e-postadress som du sänder till info@fff-fullersta.se

Är du inte medlem i FFF kan du bli det genom att sätta in 100 kr på bg 218-0313 och ange ditt namn och adress och därefter maila din anmälan till kursen.

(Källa: DinSakerhet.se, MSB, Krisinformation.se, Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Sveriges Radio).

Din Säkerhetsbutik
Auktoriserad låsmästare, etablerad 1978

SÄKERT BOENDE

- Datastyrd Nyckeltillv.
- Nycklar med Startspärr
- Nycklar på kod
- Dörrautomatik
- Dörrstängare
- Passagesystem
- Låssystem
- Projektering
- El & Motorlås
- Kassaskåp
- Lås för villor och radhus
- Larm
- Låsbesiktningar

Auktoriserad låsmästare, etablerad 1978

Lås-Arne Malmström AB
Kvarnbergsplan 8
Box 1093
141 23 Huddinge

Tel +46 8 711 62 00
Fax +46 8 774 68 68
E-post info@las-arne.se
www.las-arne.se

Om dagvatten.

Text: Göran Lande

H

uddinge kommun definierar dagvatten som: "Dagvatten är regn- och smältvatten som rinner på hårdgjorda ytor som tak och vägar eller genomsläpplig mark. Dagvattnet rinner vidare via diken eller ledningar till grundvatten, vattendrag, sjöar, våtmarker och kustvatten."

Tidigare i historien, betraktades dagvattenproblem som kvantitetsproblem. Numera vet vi att det kan vara ett allvarligt kvalitetsproblem.

Huddinge kommun har publicerat en läsvärd broschyr med titeln: "Så tar du hand om ditt dagvatten – råd till småhusägare". Den finns på kommunens webbsida och kan rekommenderas som läsning för alla fastighetsägare. Annars har det skrivits rätt mycket om dagvatten, om lagar och föreskrifter för dagvatten hantering, vattnets miljöaspekter, som t.ex. hygien, föroreningar och medföljande risker.

Intresset för dagvatten har ökat eftersom det ökar risken för översvämningar, skador på hus och anläggningar om dagvattenshan-

teringen inte fungerar bra. Detta har stor betydelse för säkerheten och miljön i samband med pågående klimatförändringar, som vi tyvärr, måste räkna med.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna gör att samhället måste anpassas till mer extrema väderhändelser än vad vi är vana idag. Översvämningar och värmeböljor kommer att bli vanligare i framtiden. Det ställer nya krav på klimatanpassning vid stadsplanering, men också av den befintliga stadsmiljön.

Den fysiska planeringen

Den fysiska planeringen är ett viktigt och strategiskt verktyg för att anpassa samhället till ett förändrat klimat. Detta innefattar lokalisering och utformning av verksamheter och bebyggelse utifrån förväntade framtida klimatförhållanden. Det finns många olika klimatanpassningsåtgärder som kan vidtas, vilka berör grönstruktur, hållbar dagvattenhantering, höjdsättning av mark och byggnader, skydd mot översvämningar med mera.

Dagvattenstrategi

Huddinge kommun har en ambitiös dagvattenstrategi, som beskrivs i dokumentet antaget av kommunfullmäktige år 2013.

I Dagvattenstrategi för Huddinge från år 2013 anges att "Syftet med dagvattenstrategin är att skapa förutsättningar för en enhetlig hantering av dagvattenfrågorna i samhällsplaneringen samt vid drift och underhåll. Målet är att uppnå en hållbar dagvattenhantering."

I avsnittet om Huddinges hållbara mål för 2030, omnämns frågan om dagvatten enligt följande: "Genom ett strukturerat arbete med åtgärder för dagvatten, utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp och arbete med enskilda avlopp har miljö kvalitetsnormerna för Huddinges sjöar nåtts och sjöarna har god ekologisk och kemisk status".

I kommunens målområdet Hållbar samhällsutveckling, sägs följande om dagvatten: "Åtgärder ska vidtas för att värna Huddinges sjöar, vattendrag och våtmarker så att miljö kvalitetsnormerna för sjöarna inte överskrids. Dagvatten ska tas om hand på ett sådant sätt att dess negativa påverkan minskar. Dagvattnet bör utnyttjas som en resurs genom att synliggöra dagvattnet och på så sätt öka de pedagogiska, rekreativa och estetiska värdena samt gynna den biologiska mångfalden".

Åtgärder för att fördröja vattenflöde i Fullerstaån

Vattendirektivet

Vattenfrågorna har fått alltmer uppmärksamhet genom Svensk vattenförvaltning/ vattendirektivet samt miljö kvalitetsnormer, (MKN) för bland annat sjöar och vattendrag.

Vattendirektivet har lagt grunden för ett nytt sätt att arbeta med vatten. Det innebär att den svenska vattenförvaltningen ska ske utifrån naturens egna gränser och följa vattnets flöde i så kallade avrinningsområden.

Utbyggnad av nya bebyggelseområden och förtätning av befintliga områden gör att mängden hårdgjorda ytor ständigt ökar. När naturmark skärmas med tak, asfalt, betong m.m. blir det svårt för regnvattnet att tränga ner i marken. Detta gör att en större del av nederbörds mängderna bildar dagvatten istället för att tränga ner i marken och bilda grundvatten.

Föroreningsrisker

Dagvatten från bebyggda områden såsom vägar, centrum- och industriområden, för med sig olika typer av föroreningar. I de fall dagvattnet leds ut till recipienter såsom vattendrag, sjöar och hav utan föregående rening finns det större risk för negativ påverkan på vattenkvaliteten och vattenlevande organismer. Om dagvattnet är så pass förorenat att ingen av dessa lösningar är tillräckliga ska det renas ytterligare innan utsläpp till recipient. (med termen recipient menas här en mottagande vattenansamling, som t.ex. reningsverk, å, flod, sjö, grundvatten, eller andra vattenanläggningar).

När regnvattnets naturliga väg ändras blir dagvattenavrinningen större och snabbare än från obebyggda områden, vilket kan bli problem både i tätorter och i sjöar och vattendrag. Det dagvatten som rinner ner i det allmänna dagvattensystemet tar sig snabbt till närmaste vattendrag eller sjö där föroreningar såsom fosfor och kväve från mark samt metaller från byggnader sprids. Oftast utan föregående rening når alltså dagvattnet till exempel en badplats.

I stort sett alla Sörmlands ytvatten har idag halter av näringsämnen som indikerar att de är övergödda och huvuddelen av de vatten som klassats som vattenförekomster enligt direktivet uppnår därför inte god status. Ett bra exempel på motsatsen är sjön Gömmaren som har god kvalitet av vatten. I ett tilläggsdirektiv till Vattendirektivet regleras i vilka halter ett antal prioriterade kemiska ämnen/ämnesgrupper får förekomma i ytvatten. I de fall den ekologiska ytvattenstatusen är sämre än god eller om den kemiska statusen inte är god måste orsakerna klarläggas och åtgärder genomföras. I bebyggda områden handlar det huvudsakligen om förbättrad hantering av dagvatten.

Om vi inte tar hand om dagvattnet kan det leda till risker och konsekvenser. T.ex.

- Den snabba avrinningen av dagvatten försvårar reningen av vattnet.
- Mängden kväve och fosfor i vattendrag och sjöar ökar och därmed algblooming, syrebrist och igenväxning.
- Ökad risk för förgiftning av vattenlevande djur och växter.
- Ökad risk för otjänligt badvatten i sjöarna.
- Ökad risk för överbelastning av befintliga dagvattensystem och därmed ökad risk för översvämningar på den egna fastigheten och andras fastigheter.
- Risk för sättningar i mark och hus när grundvattennivån sjunker.

Dagvatten från småhusområden är vanligtvis inte så förorenat att det behöver avancerad rening. Det viktigaste är att man låter regnvattnet tränga ner i marken (infiltrera) eller åtminstone fördröjer vattenflödet från den egna tomten. På så sätt minskar mängden vatten som går ut till dagvattenledningarna.

Enligt Huddinge dagvattenstrategi, förordas att ta hand om dagvattnet lokalt, genom att låta regnvattnet infiltrera på tomten. Om förutsättningar saknas för detta behöver dagvattenflödet istället fördröjas inom tomten. Som fastighetsägare ansvarar du själv för att din dagvattenhantering sker på ett sätt

som överensstämmer med detaljplanen för området. Det är alltid viktigt att dagvattnet omhändertas på ett sådant sätt att den egna fastigheten eller andras fastigheter inte påverkas. Avledningen får heller inte ske till gata.

Hantering av dagvatten

Den som söker bygglov ska till det tekniska samrådet redovisa hur dagvattnet ska tas om hand på din tomt. Innan du bestämmer dig för hur du ska ta hand om dagvattnet är det viktigt att göra en undersökning av marken på tomten.

Markens genomsläpplighet och grundvattennivån är viktiga faktorer att ta hänsyn till. Det är viktigt att marken lutar bort från huset för att undvika fuktproblem i grunden eller längs källarväggar. Närmast huset bör marken ha en lutning på minst 1:20 (minst 15 cm nivåskillnad) på en sträcka av minst 3 meter från byggnaden

Genom att fördröja dagvattnet i dammar och våtmarker blir belastningen på ledningssnäten och åarna mindre vid stora regn och snösmältning. Flödet jämnas ut och det blir mindre risk för översvämningar. Samtidigt kan föroreningar i dagvattnet brytas ned, tas upp av växter och sedimentera (sjunka till botten). Det finns också andra lösningar för att fördröja dagvatten, exempelvis genom att infiltrera det i marken eller anlägga så kallade gröna tak.

Vanliga metoder att ta hand om och fördröja dagvatten

- Välj andra alternativ än asfalt och andra ogenomträngliga material som t.ex. grus, singel, hålsten av betong, marksten med genomsläppliga fogar och rasterplattor.
- Uppfarten till huset ska helst luta mot grönytor och inte förses med kantsten eller mur. På så sätt kan även vattnet från denna yta infiltreras på tomten.
- Grönt tak på bostadshus och carport med växtlighet som takbeklädnad
- Det enklaste sättet att återanvända dagvatten är att samla upp vatten från stuprör i

en eller flera regnvattentunnor. Vattnet kan sedan användas till att vattna planteringar eller andra grönytor på tomten. Minimera drunkningsrisken för barn eller djur genom att se till att tunnan är försedd med lock eller övertäckt med någon typ av nät.

- Dagvatten från tak kan avledas genom att använda stuprör med utkastare och rännalsplattor (en utkastare är böjen i slutet på stupröret som leder ut vattnet på tomten). Utkastaren bör vara minst 20 cm lång för att undvika vattenstänk på byggnadens fasad.
- Gräsytan bör vara tillräckligt stor och matjordslagret vara minst 15 cm samt innehålla sand och grus.

Om det inte går att infiltrera regnvatten i gräsytor eller planteringar kan det leda bort direkt till ett hålrumsmagasin under mark, till exempel en ”stenkista”. (Observera att bygglov kan behövas för en ”stenkista”). Tänk på att inte leda överskottsvatten till grannfastigheten. Led i stället, om möjligt,

vattnet till avrinningsstråk i lågpunkter utmed tomtgränsen.

Det mest effektiva sättet att fördröja dagvattnet är att låta vattnet infiltreras i tomtens grönytor eller andra genomsläppliga ytor som exempelvis grus. För att kunna hantera takvattnet på tomtmark behövs både en tillräcklig yta och ett infiltrationsvänligt material. En tumregel för hur stor yta som behövs för att ett normalstort regn ska kunna tas upp av marken är mellan 1-2 gånger den hårdgjorda ytan, till exempel takets yta.

Infiltration genom en gräsmatta fungerar även som ett filter och kan avskilja en del av de ämnen, till exempel kväve och fosfor, som dagvattnet för med sig. På så sätt minskar risken att dessa ämnen följer med och förorenar grundvatten, vattendrag och sjöar. Referens: Huddinge dagvattenstrategi, www.huddinge.se/dagvatten, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen i Huddinge kommun.

Foto: Yngve Petttersson

Det blir översvämning när vattnet inte ryms i ledningarna

Klimatförändringar

Vetenskapliga undersökningar visar att vi kommer att påverkas av pågående och kommande klimatförändringar.

Det betyder att vi får rusta mot effekter av stigande medeltemperatur, ökad mängd nederbörd, förhöjda vattennivåer i sjöar och hav. Det kommer att medföra negativa och kostsamma konsekvenser för samhället. En av de viktigaste utmaningar är hantering av dagvatten. Kanske tiden är mogen för att enskilda fastighetsägare börjar göra egna riskanalyser och vidta åtgärder, som kan hjälpa att hantera olika typer av klimatrelaterade krissituationer.

Även om kommunen har bra strategier för att hantera framtida klimatrisker, är det tillrådligt att enskilda fastighetsägare gör t.ex. egna beredskapsplaner för t.ex. översvämning, brand, giftiga utsläpp, vattenbrist, mm. Och kanske satsar på det allra viktigaste - samverka grannar emellan för att gemensamt kunna hantera klimatrelaterade risker. En av dessa risker är risken för förhöjd nederbörd vilken betyder större mängder av dagvatten och översvämningar. SMHI mätningar visar på en stigande trend av årsnederbörden i Stockholm med ca +6 %. Indikatorn för den maximala 7-dygnsnederbörden har ökat med +8% under perioden 1991-2016. Även om

kommuner försöker anpassa dagvattenledningar till större vattenvolymer, så kan risken för översvämning inte byggas bort, på grund av ständigt tillkommande nybyggnationer.

En annan viktig indikator för klimatförändring är årsmedeltemperatur. 2014 var det hittills varmaste året som uppmätts, med en årsmedeltemperatur i Stockholm på 8,8°C. Medeltemperaturen 2015 var nästan lika hög, 8,7°C. Det är drygt två grader varmare än medelvärdet för referensperioden 1961-1990. 2016 var det hittills varmaste året som har uppmätts globalt, men även de föregående åren var rekordvarma. Årsmedeltemperaturen i Stockholm nådde sitt högsta värde 2014, och även 2015 var nära rekordvarmt. Data från SMHI med s.k. glidande 30-års medelvärde, visar en kontinuerligt stigande årsmedeltemperatur i Stockholm sedan 1990-talet.

Bevisligen är det så att den globala uppvärmningen har samband med stigande koldioxidhalten i atmosfären. Vetenskapliga mätningar visar att koldioxidnivåerna stiger för närvarande och är högre än tidigare uppmätta eller beräknade. Därtill kan finnas flera

orsaker och tänkbara komplexa förklaringar. Det intressanta är att även de s.k. historiska koldioxidnivåerna har varierat kraftigt under tidigare perioder med spännvidden på över flera hundra tusen år. Mätningarna baserade på iskärnor från glaciärer visar att koldioxidnivåerna har varierat med tiden och att variationen har varit betydande. Den har uppkommit i samband med naturliga klimatförändringar orsakade av långsamma variationer hos instrålningen av solljus till jordytan, orsakade av regelbundna förändringar av jordens rörelser kring solen och kring sin egen axel. De inverkar på jordens klimat och anses vara upphovet till de senaste årmiljonernas skiftningar mellan istider och mellanliggande varmare inter-

glacialperioder. Vi lever just nu i en sådan mellanglacial period.

Trots olika uttalanden, så tror vi inte att människan kan strunta i klimatet. Forskarnas mätningar och datormodeller visar på en oroande utveckling. Sansade och intresserade människor bryr sig om en bra hushållning med planetens resurser och är måna om miljön. Den pågående miljödebatten liknar alltmer en regndans, där man ägnar mycket tid åt att förbättra dansstegen, trots att det inte påverkar vädret. Det finns gott om reella miljöfrågor, som vi faktiskt kan göra något åt. Därför är det klokt att skilja på åtgärder som bara får oss att känna oss goda från sådana, som också gör skillnad i praktiken.

©Göran Lande, 2018

En röst från förra årtusendet

Bild av en litografi, tryckt på Litografiska Museet i Huddinge. Bilden föreställer Glömsstaristningen som är kommunens enda runristning på sin ursprungliga plats. Ristningen hedrar en kvinna med texten: "Sverker lät göra bron efter Årengunn, (sin) /goda/ moder". Sture Moberg har beskrivit ristningen 2015 i FFF.Forum nr 2.

Trafikstrategi eller strategi för trafik?

*T*idningen Huddinge Direkt rapporterade nyligen om att Centerpartiet och Liberalerna har kommit med förslag om busstrafik på brandgatan genom naturreservatet, Natura 2000, vid Gömmaren. Bussarna ska trafikera brandvägen mellan Huddinge och Kungens Kurva. (se figur 1).

I miljöbalkens fjärde kapitel har riksdagen pekat ut ett antal områden som är av riksintresse, dessa områden ingår i Natura 2000 nätverket. Områdena har pekats ut med hänsyn till de stora natur- och kulturvärden som finns i dem. För sådana områden gäller att exploatering och andra ingrepp i miljön inte får medföra att områdenas natur- och kulturvärden påtagligt skadas. Därför skall alla åtgärder som berör ett Natura 2000 område enligt lagen konsekvensprövats och analyseras. Syftet med Natura 2000 är att skydda och bevara den biologiska mångfalden. I Natura 2000 ingår områden vars natur är värdefull att skydda ur ett EU-perspektiv, vilket innebär att området representerar värden särskild viktiga att skydda och bevara. Fullersta kvarn är ett Natura 2000 område med stor betydelse för biologisk mångfald

Fig 1

ur europeiskt perspektiv. I detta fall, en så kallad sumpskog, som är en alltid fuktig och trädbevuxen miljö. Natura 2000 vid Fullersta kvarn ligger cirka 100 meter nordväst om torpet och där börjar den uppmärksammade sumpskogen. (Se figur 2). Framförallt är det mossfloran i denna lövsumpskog med dess fuktiga lokalklimat som är värdefullt att skydda. Området erbjuder också en fördelaktig livsmiljö för svampar, lavar, mollusker, kärlväxter, fåglar, groddjur, kräldjur och däggdjur. I detta Natura 2000 objekt har det hittats den av EU prioriterade arten grön sköldmossa *Buxhamia viridis* och fynd av den sällsynta alsidenmossan *Plagiothecium latebricola*.

I dalgången mellan Fullersta kvarn och Kolartorp ligger den så kallade brandvägen, en utryckningsväg, som samtidigt är ett omtyckt promenadstråk för friluftslivet, cyklister, barnfamiljer, motionärer, mm. Såväl Fullersta kvarn som Kolartorp är portar till naturreservatet och friluftsområdet Gömmaren.

För några månader sedan, på ett FFF styrelsemöte, träffade vi ett par Huddinge politiker. Sture Moberg, dåvarande styrelseordförande, ställde då en fråga om det fanns

Fig 2

Center- och Liberalernas Åleden genom Natura 2000-området? Först elbussar för att sedan öppnas för biltrafiken?

Foto: Göran Lande

några tankar på att tillåta någon annan trafik på brandvägen förutom utryckningsfordonen. Svaret då blev ett kategoriskt nej.

Nu, några månader senare har kommunen asfalterat om hela sträckan, höjt vägbanken och installerat en fast belysning. Något senare, har de politiker, som vi träffade tidigare, överraskande meddelat att de planerar för busstrafik med elbussar på brandvägen mellan Huddinge och Kungens Kurva.

Planen mötte många kritiska röster, däribland från FFF – Fullersta fastighetsägareförenings sida, eftersom förslaget kan leda till alltför många negativa och oprövade konsekvenser, som t.ex. försämring av servicebudet i Huddinge Centrum, ökad risk för trafikolyckor.

FFF vill betona betydelsen av ett väl fungerande Huddinge Centrum för boende i området. Centrum är redan konkurrensutsatt av Flemingsberg och situationen kommer att förvärras ytterligare med ”bussandet” av potentiella kunder till Kungens Kurva. Risken finns för sviktande kundunderlag och därmed försämrade service för Huddingeborna.

Den föreslagna busstrafiken kommer att störa ett av de viktigaste rekreativom-

rådena med trafikbuller från elbussaroch öka risken för trafikolyckor mellan bussar, motionärer, cyklister, beridna och gående på brandvägen. FFF befävar att den föreslagna busstrafiken på brandvägen kommer att öka ytterligare trafikintensiteten på Åvågen.

På Åvågen, gjorde FFF 2017 en trafikmätning, som visade på en omfattande trafik med tyngre fordon på Åvågen. Åvågen är särskild och inte byggd för tyngre trafik. En uppföljningsmätning som gjordes senare, i maj 2018, visade att den tyngre trafiken har ökat ytterligare, samtidigt som antalet cyklister visade sig vara oförändrad på den nybyggda regionala cykelvägen utmed Åvågen.

Det förefaller som att de politiska förslagen inte grundar sig på undersökningar av medborgarnas faktiska behov, mätningar eller konsekvensanalyser. Detta är anmärkningsvärt.

FFF hoppas att politikerna kan motivera sina förslag bättre med en ordentlig analys av medborgarnas behov innan man föreslår kostsamma och miljöstörande åtgärder, vilkas effekt är långtifrån positiva för skattebetalarna. FFF efterlyser förslag och beslut grundade på fakta.

Göran Lande

Låt oss hjälpa dig att
göra rätt val...
...i ett av ditt livs största affärer.

Välkommen att kontakta oss på
Fastighetsbyrån i Huddinge.

Tel 08-774 30 10 eller huddinge@fastighetsbyran.se

Fastighetsbyrån

